

Kulturdepartementet

2018-08-30

Mikael Dubois
070 249 32 38
Mikael.dubois@tco.se

TCO:s remissvar angående SOU 2018:23 Konstnär – oavsett villkor?

TCO har beretts tillfälle att yttra sig över den Konstnärspolitiska utredningens slutbetänkande Konstnär – oavsett villkor? (SOU 2018:23) och inkommer härmed med följande synpunkter.

TCO:s ställningstagande

TCO har valt att i huvudsak yttra sig över förslaget att tillsätta en utredning med uppdrag att ta fram en modell för hur konstnärer som saknar kollektivavtal kan få pensioner i nivå med de kollektivavtalade tjänstepensionerna, vilket TCO med bestämdhet avstyrker.

TCO vill inledningsvis lyfta fram att TCO delar utredningens bedömningar vad gäller socialförsäkringssystemets anpassning till egenföretagares och kombinatorers villkor och förutsättningar (avsnitt 9.8.1 s. 440f). TCO har i flertalet undersökningar konstaterat att egenföretagare och kombinatorer upplever att de har sämre socialt skydd än dem med tillsvidareanställning.¹ De svårigheter som lyfts fram i TCO:s undersökningar är också de som utredningen identifierar, såsom bristande förutsägbarhet samt otydliga regelverk vid beräkning av egenföretagares och kombinatorers sjukpenninggrundande inkomst.

TCO konstaterar också att regeringen i juni 2018 har tillsatt en utredning, Ett tryggare företagande i ett förändrat arbetsliv – för tillväxt och innovation (dir. 2018:54), med uppdrag att utreda hur tryggheten för företagare och kombinatorer i socialförsäkringssystemet kan stärkas. TCO har välkomnat detta initiativ och kommer att aktivt följa utredningens arbete.

---

¹ Se TCO granskar: Brister i tryggheten vid sjukdom på den moderna arbetsmarknaden (2015).

Vad gäller utredningens förslag om pensioner delar TCO utredningens bedömning att det behövs mer kunskap kring hur dagens pensionssystem fungerar för egenföretagare, kombinatörer och dem med atypiska anställningar, liksom att kunskapsnivån om hur pensionssystemet fungerar behöver stärkas bland dessa grupper. TCO instämmer också i betydelsen av ett livslångt lärande för att möjliggöra för fler att stanna kvar längre i arbetslivet.

Samtidigt avstyrker TCO med bestämdhet förslaget att tillsätta en utredning som får i uppdrag att "...utreda hur en modell kan utformas som ger samma fördelar som de kollektivavtalade tjänstepensionerna för konstnärer som är verksamma som egenföretagare och/eller har anställningar utan tjänstepension" (avsnitt 9.9.1, s. 448).

Tjänstepension är en kollektivavtalad förmån som regleras och finansieras av de parter som träffar kollektivavtalen. Om anställda hos arbetsgivare utan kollektivavtal skulle kompenseras för avsaknaden av tjänstepension genom någon annan form av finansiering – oklart vilken – innebär detta att arbetsgivare som väljer att inte teckna kollektivavtal gynnas. TCO ser därför en stor risk för att utredningens förslag leder till en urholkning av kollektivavtalens och arbetsmarknadens parter ställning på den svenska arbetsmarknaden.

TCO delar dock uppfattningen att det behövs åtgärder för att stärka egenföretagares pensioner. Sådana åtgärder behövs emellertid för samtliga egenföretagare och inte endast för konstnärer som är verksamma som egenföretagare. Troligen är det viktigaste verktyget för att komma till rätta med egenföretagares pensionsvillkor att öka kunskapen om pensionssystemen och privat pensionssparande, såväl hos egenföretagarna som hos deras uppdragsgivare.

TCO:s medlemsförbund Journalistförbundet har exempelvis en modell för att beräkna skäliga arvoden – frilanskalkylatorn – som inkluderar kostnader för pensionsavsättningar. Ett annat av TCO-förbunden, Unionen, erbjuder medlemmar som är egenföretagare i aktiebolagets form en möjlighet att teckna hängavtal med Unionen för att på så vis kunna omfattas av tjänstepension och andra kollektivavtalade trygghetsförsäkringar.

Istället för åtgärder som riskerar att urholka den svenska kollektivavtalsmodellen behövs åtgärder som hjälper egenföretagare att ta betalt för sina tjänster och som ökar medvetenheten hos uppdragsgivarna om vad en egenföretagare behöver fakturera för att inkomstmässigt ligga på samma nivå som en anställd med motsvarande arbete.

Eva Nordmark

Ordförande

Mikael Dubois

Utredare